

Примерно годишно тематично разпределение по история, култура и традиции на българския народ за 4. клас за 2023-2024 уч.г.

Автор:

Снежана Никифорцева, висша дидактическа степен, ТЛ „Васил Левски“

Специфични компетенции по предмета

1. Осъзнаване на своята етническа и гражданска идентичност с проявено ценностно отношение на съпричастност към културното многообразие на Република Молдова и гордост за постиженията на етнокултурната си общност.
2. Разпознаване на етнокултурните символи, елементи на материалната и духовната традиционна култура в различни контексти с позитивно отношение към историята и културното наследство на българския народ.
3. Прилагане на елементи на етнокултурните български традиции и обичаи в учебни и всекидневни ситуации с готовността активно да се изучават и да се съхраняват местните им особености.
4. Съпоставяне на етнокултурните ценности с националните и общечовешките ценности в различни ситуации с проявен интерес и уважение към езиците и етнокултурите на народа на Република Молдова.

Библиография:

1. Национальный курсикулум. Начальное образование. Chişinău: Lyceum, 2018.
2. Гид по внедрению курсикулума для начального образования. Chişinău: Lyceum, 2018.
3. Методология внедрения критериального оценивания через дескрипторы, 4 класс. МОКИ, 2018.
4. Методология внедрения критериального оценивания через дескрипторы, 1-4 классы. МОКИ, 2019.
5. Repere metodologice privind organizarea procesului educaţional în învăţământul primar în anul de studii Chişinău: MEC,

АДМИНИСТРИРАНЕ НА ДИСЦИПЛИНАТА

Брой часове седмично	Брой часове годишно
1	34

Учебни единици (модули)	Брой часове	Оценяване			Бележки	
		ПО	ПФО	СО		
I семестър						
1. Модул Съкровища на моята държава	4	1	1			
2. Модул Българите по света	4	1	1			
3. Модул Искри от историята на българите	7	1	1	1		
Общо в I семестър		15	3	3	1	
II семестър						
4. Модул Народният календар	6	1	1			
5. Модул Българско жилище	4	1	1			
6. Модул Имало едно време...	4	1	1			

7. Модул	Искам да имам приятели в България	5	1	1	1	
	Общо във II семестър	19	4	4	1	
	Общо за учебната година	34	7	7	2	

В края на 4 клас ученикът ще е способен да:

- използва родния български език за обогатяване на знания, за разширяване на своя мироглед и култура. Осъзнава, че родният език е средство за опознаване на околния свят, културата и ценностите на българския народ;
- разбира родина като държавата, в която човек се ражда, и съответно, осъзнава своята принадлежност към народа на Молдова. Оразличава значенията на термините народност и гражданин и се самоидентифицира като българин по народност и гражданин на Република Молдова;
 - владее общи сведения за българите в Молдова и за историята на диаспората. Назовава имената на най-известните сънародници – българи от Молдова: поети, художници, народните певци, герои на българското опълчение, на труда;
- осъзнава България като прародината, откъдето са дошли предците. Владее общи сведения за прародината България: географско положение; основни етапи от историческо развитие. Назовава основните български градове и културни забележителности. Разказва за ярки личности и събития в българската история;
 - описва родното селище и родния край. Познава и назовава забележителностите, разказва за ярки личности;
 - познава официални празници в Република Молдова и традиционно-битови празници на българите; има представа за народния календар на българите. Свързва изучаваните обреди и обичаи с конкретен календарен празник или народна традиция. Разбира същността на традиционните празници и обичаи като народната магия и благословение за здраве и плодородие. Изказва благопожелания по случай традиционни празници и по повод народни обичаи;
- знае, разбира и коментира в общ вид обредно–обичайната същност на най-популярните български фолклорни празници, в които участват деца – коледуване, лазаруване, сурвакане;
- открива в изучаваните литературни и фолклорни произведения изобразени обредни действия във връзка с българските обичаи;
- изразява емоционално отношение към фолклора, към семейните празници и традиции, към български народни обичаи, към държавните празници;
- познава елементи на традиционния начин на живота на българите: назовава предмети от покъщнина, названия на българските ястия;. ориентира се в българските традиционни занаяти; знае и описва традиционно облекло на българите от своето селище, има представа за многообразие и вариативност на българските носии;
- открива основни белези на своята етнокултурна идентичност в изучавани литературни произведения;
- разбира и приема своеобразието на културата на различните етнически общности, толерантно и с интерес възприема културата на другите етнически общности,

Демонстрирайки ценностното отношение на:

- стремеж да изучава историята и културното наследство на българския народ;
- готовност към активно изучаване и съхранение на местните традиции;
- интерес и уважение към езиците и културите на народите от Република Молдова, към техните етични и естетични норми;
- съпричастност към културното многообразие на Република Молдова и гордост за постижения на своята етнокултурна общност.

УЧЕБНИ ПРОДУКТИ	
П.1.	Представяне на устно съобщение.
П.2.	Общуване.
П.3.	Представяне на писмено съобщение.
П.4.	Решаване на ситуационна задача.
П.5.	Сътрудничество в групата.

Нови понятия в съответствие с темите.

- Конституция, Независимост, Демократия, Правителство, Президент, Парламент, Закон, многокултурна държава;
- Музей, експонати, изложба; Кишиневски исторически музей, Историко-краеведски музеи в Твардица, Кайраклия и др. Училищни музейни сбирки;
- България, Стара планина – Балкан, Рила, Пирин, Родопи, Дунав, Марица София, Пловдив, Русе;
- Диаспора, Етническа общност, Общество; Българските диаспори в света; 29 октомври – Денят на бесарабските българи;
- Хан Аспарух – създателят на Българската държава; Хан Крум – законодателят; Хан Омуртаг – строителят; Последният български хан – първият български княз Борис – покръстителят;
- Дърворезба, грънчарство, медникарство, народно рисуване;
- Народен календар Св. Варвара; Св.Сава, Никулден. Култ на зърно. Култ на предците. Кукерски маски. Трифон Зарезан. Сирни Заговезни. Тодоровден. Благовещение. Великден. Софин ден, Задушници;
- Тлака, чамур, обичай «викане на къща»; Огнище, печка, пиростия, комин, кухня, софра, ношва, паници, чаши, бакърени сахани, менче. Пешкир, месал, килим, миндер;
- Седянка, легенди и митове; Змей, ламя, самодива, караконжули, таласъми.

Препоръчителни литературни произведения за четене в 4 клас.

Устно молдовско народно творчество. Устно българско народно творчество. Устно световно народно творчество. Български и молдовски народни приказки, песни. Пословици, поговорки, гатанки, скоропговорки, броилки, приспивни песни. Легенди и предания, статии за миналото и настоящето на българския и молдовския народ.

I СЕМЕСТЪР

Модул 1.

Съкровища на моята държава 4 ч.

Беседа с опора на прочетен текст, видео материали, презентации за Молдова като независима и демократична държава, многокултурен и многоезичен край с красива природа и богато културно наследство.

Упражнения: описва, разказва, обяснява. Споделя опит и преживявания. Посещава музеи, участва в издирването и съхраняване на творби на народните художествени занаяти от миналото на родния край. Посещава работилници на майстори на народното приложно изкуство. Представа устно и писмено впечатленията си от разглеждани произведения.

Дидактични игри: «Права и задължения на гражданина на Молдова», «Гид и екскурсанти» (Интерактивна екскурзия из националните музеи в Република Молдова).

Продукти: Представяне на устно съобщение; общуване; представяне на писмено съобщение; решаване на ситуационна задача; сътрудничество в групата.

Единици на компетенциите	№ п/п	Единици на съдържанието	Кол.ч.	Дата	Дидакт. матер.	Оценяване	Бележки
1.1. Разбира понятието «гражданин на Молдова».	1.	Молдова – независима и демократична държава.	1			ПО	
1.2. Изброява основни	2.	Молдова – многокултурен и многоезичен край.	1				

човешки права. 1.3. Сетивно и емоционално представя красотата, природните и културните забележителности на Молдова. 1.4. Осъзнава ценността на демокрация и независимост, на мултикултурализма и толерантност. 1.5. Осъзнава националните музеи като извор на знанието, като хранилище на древности.	3.	Красива природа и плодородна земя.	1				
	4.	Културно наследство: Музеи. Обобщаване на модула. Поетапно формативно оценяване.	1			ПФОН№1 (П.1; П.2;П.4.)	

Модул 2.

Българите по света 4 ч.

Беседа с опора на прослушан/прочетен текст, видеоматериали, презентации за България, нейните планини, реки, градове, исторически забележителности; за връзки на прародината с българите по света.

Упражнения: чете, преразказва, обсъжда, задава въпроси, работи с нагледни материали относно българите и българските общности в Украйна и Румъния. Разказва впечатленията си за посещение на село или град, където живеят българите в РМ, Украйна, Румъния. Изработва шаблон на картата на България, изработва в екип табло с изгледи на България. Подготвя се за празниците – Деня на бесарабските българи и Деня на българските будители. Рецитира стихотворения от бесарабски български поети. Разказва родови и семейни предания за преселване и за роднини в други държави. Слуша песни, запазени от българите в Молдова, Украйна, Румъния. Гледа видео с танци и обреди, сравнява носии, прави изводи за единството в многообразието.

Дидактични игри: «Аз зная пет града (реки, планини) в България», «Пред картата на България» и др.

Продукти: представяне на устно съобщение; общуване; представяне на писмено съобщение, сътрудничество в групата.

Единици на компетенциите	№ п/п	Единици на съдържанието	Кол.ч.	Дата	Дидакт. матер.	Оценяване	Бележки
2.1. Определя с помощта на карта географското положение на България в Европа и на Балканския полуостров; описва границите и назовава съседните страни.	5.	Пред картата на прародината.	1			ПО	
	6.	България – балканска държава с богата история.	1				
	7.	Българите в Молдова, Украйна, Румъния.	1				
	8.	29 октомври – Денят на бесарабските българи. Поетапно формативно оценяване.	1			ПФОН№2 (П.2;П.5.)	

Модул 3.

Искри от историята на българите 7 ч.

Беседа за историческото минало на България в стари времена (7-9 век), за това с какво се помнят нейните владетели хан Кубрат, хан Аспарух, хан Крум, хан Омуртаг и цар Борис; каква е ролята на християнската църква и книжовността в историческата съдба на българите под турското робство, какво е всекидневието на българите в Османската империя въз основа на презентации, прочетен или прослушан текст, видеоматериали, фрагменти от исторически игрални филми.

Упражнения: чете, преразказва, обсъжда, задава въпроси, работи с нагледни материали. Разказва за българските традиционни занаяти – дърворезба, грънчарство, медникарство, народно рисуване. Разглежда и описва произведения от тези занаяти. Посещава етнографски музеи, участва в издирването и съхраняване на творби на народните художествени занаяти от миналото на родния край.

Продукти: Представяне на устно съобщение; общуване; представяне на писмено съобщение, сътрудничество в групата.

Единици на компетенциите	№ п/п	Единици на съдържанието	Кол.ч.	Дата	Дидакт. матер.	Оценяване	Бележки
2.2. Назовава българските ханове и кратко характеризира главните им заслуги. 2.3. Описва елементи от всекидневния живот на българите през различни епохи. 2.4. Разбира ролята на религията за културното своеобразие на българите.	9.	Българската държавата в най-стари времена.	1			ПО	
	10.	Владетели.	1				
	11.	Българската църква: създаване и роля в живота на българите.	1				
	12.	Българите в Османската империя (църква и култура, труд и начин на живот; съжителство с другите). Поетапно формативно оценяване.	2			ПФОН№3 (П.3)	
	13.	Традиционни занаяти: Дърворезба, грънчарство, медникарство, народно рисуване.	1				
		Обобщаване на модула «Искри от историята на българите» Сумативно оценяване.	1				СО (2.2.;2.3.; 2.4.)

II СЕМЕСТЪР

Модул 4.

Народният календар

6ч.

Беседа за това, че същността на всичките традиционни празници и обичаи е народната магия и благословение за здраве и плодородие, а също така култ към предците; за народния календар, преплел в себе си обичаите на народните традиционни и християнските празници (с опора на прочетен/прослушан текст, презентации, видеоматериали, текстове на празничните благословии).

Упражнения: Описва, разказва, обяснява, споделя опит и преживявания за народните обичаи, в които участват деца. Свързва изучаваните обреди и обичаи с конкретен календарен празник или народна традиция. Знае наизуст и изпълнява народни песни, свързани с изучаваните обичаи. Изработва календар на народните празници; Слуша обредни песни в оригинален и обработен вид. Гледа видео с различни народни танци, изпълнявани според обичая: гергьовденско хоро, коледарско хоро, Буенец и т.н. Участва в подготовката към празника и взема участие в драматизация на обичая.

Изказва благопожелания по случай традиционни празници според народни обичаи. Изучава, сравнява и коментира фолклорните традиции на други съседни етноси. Чете, преразказва, обсъжда, задава въпроси, работи с нагледни материали. Посещава музеи, участва в издирването и съхраняване на творби на народните художествени занаяти от миналото на родния край.

Продукти: представяне на устно съобщение; общуване; представяне на писмено съобщение, сътрудничество в групата.

Единици на компетенциите	№ п/п	Единици на съдържанието	Кол.ч.	Дата	Дидакт. матер.	Оценяване	Бележки
3.1. Има представа за народния календар на българите. 3.2. Разбира същността на традиционните празници и обичаи като народната магия и благословение за здраве и плодородие. 3.3. Познава същността, предназначението, характерни елементи и символиката на обичаите, характерно облекло, варианти текстове и музикален съпровод. 4.1. Сравнява и коментира българските фолклорни традиции с тези на други съседни етноси.	14.	Декемри: Варвара; Савинден; Никулден.	1			ПО	
	15.	Традиционните празници и обичаи – магия за здраве и плодородие: Коледа, Сурва, Кукери, Трифон-Зарезан, Баба Марта, Лазаруване, Гергьовден, Пеперуда, Еньовден, Петровден, Спасовден, Димитровден.	2				
	16.	Как бесарабските българи празнуват Сирни заговезни, Тодоровден, Благовещение, Великден	1				
	17.	Софинден и Задушници.	1				
		Обобщаване на модула «Народният календар» Поетапно формативно оценяване.	1			ПФОН№4 (П.3;П.5.)	

Модул 5.

Българско жилище.

4 ч.

Беседа за характерните български обичаи при строежа на къщата: тлака, чамур, обичай „викане на къща“; за традиционния начин на живота на българите, за особеностите на материалния му свят – предмети от покъщнина, названия на българските ястия; българските традиционни занаяти.

Упражнения: Разказва за обичаите тлака, чамур, викане на къща. Описва особености и начина на подреждането на българските възрожденски къщи. Разпитва родителите как трябва да е подреден български двор.

Продукти: Представяне на устно съобщение; общуване; представяне на писмено съобщение, сътрудничество в групата

Единици на компетенциите	№ п/п	Единици на съдържанието	Кол.ч.	Дата	Дидакт. матер.	Оценяване	Бележки
4.2. Познава елементи на традиционния начин на живота на българите, като назовава предмети от покъщнина, названия на българските ястия; ориентира се в българските	18.	Обичаи при строеж.	1			ПО	
	19.	Покъщнина.	1				
	20.	Двор.	1				
		Обобщаване на модула «Българско жилище». Поетапно формативно оценяване.	1			ПФОН№5 (П.1.,П.5.)	

традиционни занаяти. 4.3. Описва основните традиции и обичаи при строежа на българската къща. 4.4. Описва особености на строежа и начина на подреждането на българските възрожденски къщи и на българските къщи в родното селище.							
---	--	--	--	--	--	--	--

Модул 6. Имало едно време... 4ч.

Беседа с опора на прочетен/прослушан текст, презентация, видеоматериали за особености на митологичните представи на българина за света, за основните персонажи в българската демонология, за седенки.

Упражнения: четат, преразказват, обсъждат легенди и приказки за митичните същества. Рисуват илюстрации. Питат старите хора за митове и митически същества.

Продукти: представяне на устно съобщение; общуване; представяне на писмено съобщение, сътрудничество в групата.

Единици на компетенциите	№ п/п	Единици на съдържанието	Кол.ч.	Дата	Дидакт. матер.	Оценяване	Бележки
4.5. Назовава български митологични персонажи и знае техните характеристики и митологични функции. 4.6. Сравнява българските митологични персонажи с руските и молдовските. 4.7. Разбира и приема своеобразието на културата на различните етнически общности.	21.	Митологичният свят на българите.	1			ПО	
	22.	Змей и Ламя.	1				
	23.	Слънцето.	1				
	24.	Самодиви и Юнаци. Обобщаване на модула «Имало едно време...» Поетапно формативно оценяване.	1			ПФОН№6 (П.3, П.5)	

Модул 7. Искам да имам приятели в Молдова и в България 5ч.

Беседа за Родния Език, Рода и Дома като общите ценности на всички народности, живеещи в РМ и в България, за това, че приятелството е без граници и се крепи на взаимно доверие и уважение.

Упражнения: Четат, обсъждат, споделят впечатленията. Разказват за приятелите си, за съвместните интереси и игри. Игри от цял свят.

Продукти: представяне на устно съобщение; общуване; представяне на писмено съобщение, сътрудничество в групата.							
Единици на компетенциите	№ п/п	Единици на съдържанието	Кол.ч.	Дата	Дидакт. матер.	Оценяване	Бележки
4.8. Разбира и приема своеобразието на културата на различните етнически общности, толерантно и с интерес възприема културата на другите етнически общности.	25.	Искам да имам приятели в Молдова и в България.	1			ПО	
		Искам да имам приятели в Молдова и в България.	1				
		Искам да имам приятели в Молдова и в България. Поетапно формативно оценяване.	1			ПФОН№7 (П.1.)	
		Обобщаване на модула «Искам да имам приятели в Молдова и България» Сумативно оценяване	1			ГО (4.8.)	
		Трансдисциплинарен ден.	1				